

MASOVÁ KULTÚRA

Sylabus pre denných študentov 5. ročníka, skupina poslucháčov marketingovej komunikácie; zimný semester 2009/2010

Vyučujúci: PhDr. Alexander Plencner

ANOTÁCIA

Predmet je zameraný na kritickú analýzu masovej kultúry a populárnej kultúry z pohľadu najvýznamnejších osobností psychológie, sociológie, filozofie, kultúrnych štúdií a mediálnych štúdií celého 20. storočia. V sylabe sú kombinované samostatné témy spolu s témami, ktoré sledujú vývojovú líniu uvažovania o predmetnej problematike. Cieľom predmetu je poskytnúť poslucháčom so špecializáciou marketingová komunikácia základnú orientáciu v problematike súčasnej kultúry a zvýšiť ich vnímavosť k estetickým, sociálnym, ideologickým, ekonomickým a mocenským funkciám masovej a populárnej kultúry. Predpokladá sa, že po absolvovaní predmetu dokážu poslucháči teoreticky nahliadnuť zložitú sieť vzťahov medzi kultúrnymi producentmi a inštitúciami na jednej strane a mediálnym publikom a spotrebiteľmi kultúry na druhej strane. Predmet by im mohol pomôcť získať väčšiu mieru slobody a kreativity vo vlastných kultúrnych a spotrebiteľských aktivitách. Výučba pozostáva z prednášok a seminárov. Dôraz sa kladie na diskusiu, osvetľovanie kontextov preberanej problematiky a kritickú prácu s odborným textom. Zámerom výučby tiež je, aby sa poslucháč naučil základným zásadám čítania a písania odborného textu z oblasti mediálnej a kultúrnej reflexie.

Kľúčové slová: masová kultúra, masa, masová spoločnosť, populárna kultúra, kultúrny priemysel, komodifikácia kultúry, kultúrny kapitál, ekonomický kapitál, ideológia, hegemonia

PRÁCA NA HODINÁCH

Hodiny pozostávajú z 1. prednášky, 2. diskusie, a 3. referátov.

1. Účelom **prednášok** je oboznámiť Vás s predmetnou problematikou, prehľadne vysvetliť preberané témy a vytvoriť priestor pre spätnú väzbu a otázky. V prednáškach bude každá téma uvádzaná do súvislosti s inými témami a dopĺňaná príkladmi zo spoločensko-kultúrnej praxe.
2. **Diskusie** je venovaná tvorivému riešeniu základných problémov súvisiacich s problematikou súčasnej kultúry. Jej účelom je precvičovanie pozorovacích, analytických a interpretačných zručností a zlepšovanie sa v schopnosti argumentácie.
3. **Referáty** slúžia na prezentáciu vybraných odborných textov všetkým účastníkom predmetu. Pri prezentácii referátu treba vyselektovať hlavné myšlienky a základné pojmy v odbornom texte, zaujať k textu vlastný názor a zhodnotiť ho, upozorniť na sporné body, logicky členiť svoj prejav, udržať pozornosť a kontakt s publikom. Pri počúvaní prezentácie referátu by ste mali vedieť zachytiť podstatné myšlienky referátu, zaujať kritické stanovisko a následne klásť kompetentné otázky referujúcemu.

DOCHÁDZKA

Počas semestra sú povolené **maximálne tri absencie**. Ak viete, že tento počet prekročíte, musíte sa so mnou vopred dohodnúť na individuálnom študijnom pláne.

Individuálny študijný plán: V prípade individuálneho plánu je nutná **minimálne 50% účasť** na seminároch (Pozri Študijný poriadok UCM, § 11). Ak niekto z Vás vymešká viac ako polovicu seminárov, nemôže tento predmet ukončiť. Poslucháč s individuálnym študijným plánom musí okrem úspešného absolvovania testu odovzdať na konci semestra **extra seminárnu prácu** – kritickú recenziu na jednu knižnú monografiu (nie článok) zo zoznamu odporúčanej literatúry na konci tohto dokumentu v rozsahu 4 normostrany (min. 1400 slov).

UKONČENIE PREDMETU A HODNOTENIE

Ukončenie predmetu: Predmet sa končí **skúškou vo forme písomného testu**. Test sa hodnotí známkou v rozsahu A–Fx. Na získanie najnižšej známky musíte napísať test aspoň na 60%. Máte k dispozícii 1 riadny termín a 2 opravné termíny. Test prebehne počas skúškového obdobia, presný dátum si dohodnem s Vami na konci semestra.

PRÍPRAVA NA TEST

Pri príprave na test vychádzajte z tohto sylabu. Sú v ňom uvedené **všetky témy, pojmy a texty**, ktoré si budete musieť na test naštudovať. Základné pojmy si môžete vyhľadať napríklad v týchto slovníkoch:

BARKER, Chris. 2006. *Slovník kulturálních studií*. Praha : Portál, 2006.

JANDOUREK, Jan. 2001. *Sociologický slovník*. Praha : Portál, 2001.

REIFOVÁ, Irena. 2004. *Slovník mediální komunikace*. Praha : Portál, 2004.

ODBORNÉ TEXTY

V časti „Okruhy tém a študijné pramene“ sú uvedené odborné texty (teoreticko-metodologické state), s ktorými sa treba do konca semestra oboznámiť, naštudovať ich na test. **Texty vyznačené tučným písmom sú povinné**, texty normálnym písmom sú nepovinné. Vybrané texty budú tiež zadávané na prezentáciu vo forme referátov.

Ako postupovať pri čítaní odborného textu: Budete čítať rôznorodé texty, od učebnicových – výkladových, cez eseje, až po teoretické texty. Hlavné zásady pri čítaní esejí a teoretických textov: 1. z textov si robte poznámky (skúsenejší čitatelia to zvyknú robiť na okraje stránok svojej vlastnej kópie textu), 2. hľadajte v texte **základnú myšlienku** (myšlienky, argumenty) a **pojmy**, ktoré s ňou súvisia, 3. vyznačte si **klúčové pasáže textu**, 4. zamyslite sa nad textom ako celkom a pokúste sa ho stručne zhrnúť, 5. zaznamenajte si svoj vlastný názor na text alebo teóriu/myšlienky/problémy, ktorým sa zaoberá. Nie každý text je na prvé prečítanie zrozumiteľný. Texty však často začnú dávať zmysel až postupne, napríklad zdanlivo nezrozumiteľný začiatok môžu osvetliť ďalšie pasáže textu a niektoré texty Vám zase pomôžu pochopiť iné texty.

Podrobnejšie o zásadách čítania odborného textu píše Jadwiga Šanderová:

ŠANDEROVÁ, Jadwiga. 2006. *Jak číst a psát odborný text ve společenských vědách*. Praha : Sociologické nakladatelství.

Skúste si vyhľadať biografie teoretikov, ktorých texty budete čítať, na internete. Nájdete tam tiež pomerne veľké množstvo komentárov k ich teóriám, čo Vám pomôže lepšie pochopiť texty, niekedy nájdete aj kľúč k ich interpretácii.

OKRUHY TÉM A ŠTUDIJNÉ PRAMENE

Téma č. 1: Masová kultúra a populárna kultúra: charakteristika, definície a základné znaky

Základné pojmy: kultúra, kultúrne štúdiá, masová kultúra, populárna kultúra

Odborné texty:

- **PLENCNER, Alexander. 2006. „Kultúra, kultúrne štúdiá.“ [elektronický dokument]. In: *Stručný slovník masmediálnej a marketingovej komunikácie*. Trnava : Fakulta masmediálnej komunikácie, 2006.**
- **PLENCNER, Alexander. 2007. „Masová kultúra a populárna kultúra: charakteristika, definície a základné znaky.“ [elektronický dokument]. Bratislava : Katedra kulturológie Filozofickej fakulty Univerzity Komenského, 2007.**
- ŠKODOVÁ, Markéta. 2004. „Kultura masová.“ In: REIFOVÁ, Irena (ed). 2004. *Slovník mediální komunikace*. Praha : Portál, 2004, s. 113-115.
- VOLEK, Jaromír. 2004. „Kultura populární.“ In: REIFOVÁ, Irena (ed). 2004. *Slovník mediální komunikace*. Praha : Portál, 2004, s. 115-118.

Téma č. 2: Historické korene masovej kultúry

Základné pojmy: verejnosť, verejná sféra

Odborné texty:

- **PLENCNER, Alexander. 2006. „Vznik masovej kultúry, verejnej sféry a masmédií.“ [elektronický dokument]. Trnava : Fakulta masmediálnej komunikácie, 2006.**
- **LOHISSE, Jean. 2003. „Noví prostředníci – stroje.“ In: *Komunikační systémy. Socioantropologický pohled*. Praha : Karolinum, s. 91-126.**

Téma č. 3: Masová kultúra a populárna kultúra ako predmet kritickej reflexie

Odborné texty:

- **PLENCNER, Alexander. 2007. „Masová kultúra a populárna kultúra ako predmet kritickej reflexie.“ [elektronický dokument]. Bratislava : Katedra kulturológie Filozofickej fakulty Univerzity Komenského, 2007.**

- **PLENCNER, Alexander. 2006. „Okruhy problémov v kritike masovej kultúry a populárnej kultúry.“ [elektronický dokument]. Trnava : Fakulta masmediálnej komunikácie, 2006.**
- JANDOUREK, Jan. 2003. „Kultura.“ In: *Úvod do sociologie*. Praha : Portál, s. 174-189.
- KLOSKOWSKA, Antonina. 1967. „Vymezení masové kultury.“ In: *Masová kultura. Kritika a obhajoba*. Praha : Svoboda, s. 68-76.

Téma č. 4: Masová kultúra v koncepte kultúrnych úrovni. Masová kultúra ako gýč.

Základné pojmy: vysoká kultúra (highbrow), stredná kultúra (middlebrow, midcult), nízka kultúra (lowbrow, masscult), gýč

Odborné texty:

- **ECO, Umberto. 1995. „Masová kultura a úrovně kultury“, „Struktura nevkusu“.** In: *Skeptikové a těšitelé*. Praha : Nakladatelství Svoboda, s. 37-74, 75-97.
- MacDONALD, Dwight. 1953. „A Theory of Mass Culture.“ In: ROSENBERG, Bernard – WHITE, David M. eds. 1963. *Mass Culture. The Popular Arts in America*. The Free Press of Glencoe, s. 59-73.
- GANS, Herbert. 1974. „A Comparative Analysis of High and Popular Culture.“ In: *Popular Culture and High Culture*. New York: Basic Books, s. 67-94.
- GREENBERG, Clement: *Avant-Garde and Kitsch*. [online]. Dostupné na: <<http://www.sharecom.ca/greenberg/kitsch.html>>

Téma č. 5: Masová kultúra v teórii masovej spoločnosti

Základné pojmy: tradičná spoločnosť, masová spoločnosť, moderná spoločnosť, gemeinschaft, gesellschaft

Odborné texty:

- **ARENDOVÁ, Hannah. 1994. „Krise kultury.“** Praha : Mladá fronta, s. 220-227. In: REMIŠOVÁ, Anna. *Vybrané texty z filozofie kultúry*. Bratislava : Katedra kulturológie Univerzity Komenského.
- **KLOSKOWSKA, Antonina. 1967. „Dva typy sociální vazby“, „Kritika koncepcie masové spoločnosti“, „Volný čas v sociologické perspektíve“.** In: *Masová kultura. Kritika a obhajoba*. Praha : Svoboda, s. 84-117.
- BELL, Daniel. 1999. „Kulturní rozpory kapitalismu.“ In: *Kulturní rozpory kapitalismu*. Praha : Sociologické nakladatelství, 1999, s. 57-100.
- FREUD, Sigmund. 1990. „Psychologie masy a analýza Já.“ In: *O člověku a kultuře*. Praha : Odeon, s. 210-275.
- ORTEGA y GASSET, José. 1994. Kapitoly 1, 6, 7, 11, 12. In: *Vzbura davov*. Bratislava : Remedium, s. 41-47, 76-88, 112-127.

Téma č. 6: Masová kultúra v teórii masovej komunikácie

Základné pojmy: komunikácia, masová komunikácia, prenosový model komunikácie, kultúrny model komunikácie

Odborné texty:

- KLOSKOWSKA, Antonina. 1967. „Prostředky masové komunikace.“ In: *Masová kultura. Kritika a obhajoba*. Praha : Svoboda, s. 117-142.
- LOHISSE, Jean. 2003. „Masovost jako systém.“ In: *Komunikační systémy. Socioantropologický pohled*. Praha : Karolinum, s. 127-158.

Téma č. 7: Masová kultura v reflexii frankfurtskej školy (kritická teória)

Základné pojmy: frankfurtská škola, kritická teória, komodifikácia kultúry, tovarový fetišizmus, kultúrny priemysel, aura (v umení)

Odborné texty:

- MARCUSE, Herbert. 1991. „Vítězství nad nešťastným vědomím: represivní desublimace.“ In: *Jednorozměrný člověk*. Praha : Naše vojsko, s. 66-82. In: REMIŠOVÁ, Anna. *Vybrané texty z filozofie kultúry*. Bratislava : Katedra kulturologie Univerzity Komenského.
- BENJAMIN, Walter. 1999. „Umelecké dielo v epoche svojej technickej reprodukovateľnosti.“ In: *Iuminácie*. Bratislava : Kalligram, s. 194-225.
- PLENCNER, Alexander. 2006. „Frankfurtská škola, kultúrny priemysel.“ [elektronický dokument]. In: *Stručný slovník masmediálnej a marketingovej komunikácie*. Trnava : Fakulta masmediálnej komunikácie, 2006.
- ADORNO, Theodor. 1975. „Cultural Industry Reconsidered.“ In: MARRIS, Paul – THORNHAM, Sue (eds.). 1999. *Media Studies. A reader*. Second Edition. Edinburg : Edinburg University Press, s. 31-37.

Téma č. 8: Ideológia, hegemonia, mýtus a gender ako kategórie v analýze súčasnej kultúry

Základné pojmy: ideológia, hegemonia, mýtus, gender

Odborné texty:

- BARTHES, Roland. 2004. „Mýtus dnes.“ In: *Mytologie*. Praha : Dokořán, 2004, s. 107-157.
- HALL, Stuart. 2007. „Znovunalezení ‚ideologie‘: návrat potlačeného zpět do mediálních studií.“ In: *Mediální studia*. 1/2007, s. 68-78.
- RENZETTI Claire M. – CURRAN, Daniel J. 2005. „Velcí komunikátoři: Jazyk a média.“ In: *Ženy, muži, společnost*. Praha : Karolinum, 2005, s. 173-211.
- KŘEČEK, Jan. „Hegemonie.“ 2004. In: REIFOVÁ, Irena (ed). 2004. *Slovník mediální komunikace*. Praha : Portál, 2004, s. 73-74.
- PETRUSEK, Miloslav – MAJEROVÁ, Paula. 2004. „Ideologie.“ In: REIFOVÁ, Irena (ed). 2004. *Slovník mediální komunikace*. Praha : Portál, 2004, s. 82-84.
- REIFOVÁ, Irena. 2004. „Mýtus.“ In: REIFOVÁ, Irena (ed). 2004. *Slovník mediální komunikace*. Praha : Portál, 2004, s. 157-158.
- BARKER, Chris. 2006. „Gender“, „Hegemonie“, „Ideologie“, „Mýtus“, „Pohlaví“. In: *Slovník kulturních studií*, Praha : Portál, 2006, s. 57-58, 65-66, 76-78, 127-128, 141-142.

- BENNETT, Tony. 1986. „Popular culture and ‚the turn to Gramsci““. In: BOYD-BARRETT, Oliver – NEWBOLD, Chris (eds). 1995. *Approaches to media. A reader*. London : Arnold, 1995, s. 348-353.

Téma č. 9: Populárna kultúra v reflexii birminghamskej školy.

Základné pojmy: birminghamská škola, ekonomický kapitál, kultúrny kapitál, významy a potešenia (meanings and pleasures)

Odborné texty:

- McROBBIE, Angela. 2006. „Stuart Hall a invenčnosť kultúrnych štúdií.“ In: *Aktuálne tématá kultúrnych štúdií*. Praha : Portál, 2006, s. 27-56.
- FISKE, John. 2001. „Komodity a kultura.“ In: *Revue pro média*, december 2001. [online]. Dostupné na: <http://fss.muni.cz/rpm/Revue/Revue01/archiv_01.htm>
- PLENCNER, Alexander. 2006. „Birminghamská škola.“ [elektronický dokument]. In: *Stručný slovník masmediálnej a marketingovej komunikácie*. Trnava : Fakulta masmediálnej komunikácie, 2006, s. 13.
- FISKE, John. 2001. „Karneval a styl.“ In: *KINO-IKON 2/01*. Bratislava : Slovenský filmový ústav, 2001, s. 66-88.
- FISKE, John. 1994. „Understanding Popular Culture.“ In: *Reading the Popular*. New York, London : Routledge, s. 1-12.

Téma č. 10: Televízna kultúra, elektronická kultúra

Základné pojmy: novinárske pole, informácia a fikcia, gutenbergova galaxia

- BOURDIEU, Pierre. 2001-2002. „O televízii.“ In: *KINO-IKON 1-2/01, 1/02*. Bratislava : Slovenský filmový ústav, 2001-2002, s. 156-165, 89-100, 126-144.
- ECO, Umberto. 2000. „Televize: Ztracená transparentnost.“ In: *Mysl a smysl*. Praha : Moraviapress, s. 89-107.
- POSTMAN, Neil. 1999. „Věk zábavy.“ In: *Ubavit se k smrti*. Praha : Mladá fronta, 1999, s. 91-106.
- McLUHAN, Marshall. 2000. „Gutenbergova galaxie.“ In: *Člověk, médiá a elektronická kultura*. Brno : Jota, 2000, s. 105-158.
- WELSCH, Wolfgang. „Umělé rajské zahrady? Úvahy o světě elektronických médií – a jiných světech.“ In: *Iluminace*, ročník 9, 1997, č. 3 (27), s. 89-106.

Téma č. 11: Narcizmus v súčasnej kultúre

Základné pojmy: narcizmus

Odborné texty:

- LIPOVETSKY, Gilles. 2001. „Narcis aneb strategie prázdnoty.“ In: *Éra prázdnoty. Úvahy o současném individualizmu*. Praha : Prostor, 2001, s. 63-94.
- SCRUTON, Roger. 2003. „Kult mládeže.“ In: *Průvodce inteligentního člověka po moderní kultuře*. Praha : Academia, 2003, s. 129-151.

- FROMM, Erich. 2006. „Láska, odpověď na problém lidské existence“, „Láska mezi rodiči a dětmi“. In: *Umění milovat*. Praha : Český klub, 2006, s. 15-49.
- RÖHR, Heinz-Peter. 2001. „Předmluva“, „Úvod“, Kapitoly 1-5, „Dodatek“. In: *Narcizmus – vnitřní žalář*. Praha : Portál, 2001, s. 9-59, 131-156.
- LASCH, Christopher. 1991. „The Narcissistic Personality of Our Time.“ In: *The Culture of Narcissism. American Life in an Age of Diminishing Expectations*. New York, London : W. W. Norton & Company, s. 31-51.

Téma č. 12: Postmoderná kulturní situace a analýza způsobu života na konci 20. století

Základné pojmy: simulácia, simulakrum, hyperrealita, postmoderná kultúra

Odborné texty:

- McROBBIE, Angela. 2006. „Jamesonova postmodernita – politika kulturního kapitalismu.“ In: *Aktuální témata kulturních studií*. Praha : Portál, 2006, s. 169-192.
- KLEINOVÁ, Naomi. 2005. „Pavučina značek“, „Nový svět značek“, „Značka expanduje“, „Hlavně alternativně“. In: *Bez loga*. Praha : Argo, Dokořán, 2005, s. XV-87.
- BAUDRILLARD, Jean. 1996. „Praecessio Simulacrorum.“ In : *Host*, 1996, č. 6, s. 3-28.
- BROOKS, David. 2001. „Úvod“, „Vzestup vzdělané třídy.“ In: *Bobos. Nová americká elita a její styl*. Praha : Dokořán, s. 9-54.
- BARBER, Benjamin. „Jihad Vs. McWorld.“ [online]. In: *The Atlantic Monthly*, volume 269, number 3 (March, 1992). Dostupné na: <<http://www.theatlantic.com/doc/199203/barber>>
- BERGER, Peter L. 1997. „Four Faces Of Global Culture.“ [online]. In: *National Interest*. Issue 49 (Fall 1997). Dostupné na: <<http://bss.sfsu.edu/fischer/IR%20305/Readings/four.htm>>

KONZULTAČNÉ HODINY A KONTAKT:

Konzultácie: každý **utorok od 11.00 do 12.30**; kancelária číslo 313 (Skladová ulica).

E-mail: alexander.plencner@gmail.com

Telefón: 033/5905 263

LITERATÚRA

- ADORNO, Theodor. 1975. „Cultural Industry Reconsidered.“ In: MARRIS, Paul – THORNHAM, Sue (eds.). 1999. *Media Studies. A reader*. Second Edition. Edinburg : Edinburg University Press, s. 31-37.
- ARENDTOVÁ, Hannah. 1994. *Krise kultury*. Praha : Mladá fronta, 1994.
- BARKER, Chris. 2006. *Slovník kulturních studií*. Praha : Portál, 2006.
- BAUDRILLARD, Jean. 1996. „Praecessio Simulacrorum.“ In : *Host*, 1996, č. 6, s. 3-28.
- BAUMAN, Zygmunt. 1995. *Úvahy o postmoderní době*. Praha : Sociologické nakladatelství, 1995.

- BARBER, Benjamin. „Jihad Vs. McWorld.“ [online]. In: *The Atlantic Monthly*, volume 269, number 3 (March, 1992). Dostupné na: <<http://www.theatlantic.com/doc/199203/barber>>
- BARTHES, Roland. 2004. *Mytologie*. Praha : Dokořán, 2004.
- BELL, Daniel. 1999. *Kulturní rozpory kapitalismu*. Praha : Sociologické nakladatelství, 1999.
- BENJAMIN, Walter. 1999. *Iluminácie*. Bratislava : Kalligram, 1999.
- BENNETT, Tony. 1986. „Popular culture and ,the turn to Gramsci““. In: BOYD-BARRETT, Oliver – NEWBOLD, Chris (eds). 1995. *Approaches to media. A reader*. London : Arnold, 1995, s. 348-353.
- BERGER, Peter L. 1997. „Four Faces Of Global Culture.“ [online]. In: *National Interest*. Issue 49 (Fall 1997). Dostupné na: <<http://bss.sfsu.edu/fischer/IR%20305/Readings/four.htm>>
- BOURDIEU, Pierre. 2001-2002. „O televízii.“ In: *KINO-IKON 1-2/01, 1/02*. Bratislava : Slovenský filmový ústav, 2001-2002, s. 156-165, 89-100, 126-144.
- BROOKS, David. 2001. *Bobos. Nová americká elita a její styl*. Praha : Dokořán, 2001.
- ECO, Umberto. 1995, 2006. *Skeptikové a těšitelé*. Praha : Nakladatelství Svoboda (1995), Argo (2006).
- ECO, Umberto. 2000. *Mysl a smysl*. Praha : Moraviapress, 2000.
- FISKE, John. 1994. *Reading the Popular*. London, New York : Routledge, 1994.
- FISKE, John. 2001. „Komodity a kultura.“ In: *Revue pro média*, december 2001. [online]. Dostupné na: <http://fss.muni.cz/rpm/Revue/Revue01/archiv_01.htm>
- FISKE, John. 2001. „Karneval a styl.“ In: *KINO-IKON 2/01*. Bratislava : Slovenský filmový ústav, 2001, s. 66-88.
- FISKE, John. 2006. *Understanding Popular Culture*. London, New York : Routledge, 2006.
- FREUD, Sigmund. 1990. *O člověku a kultuře*. Praha : Odeon, 1990.
- FROMM, Erich. 2006. *Umění milovat*. Praha : Český klub, 2006.
- GANS, Herbert. 1974. *Popular Culture and High Culture*. New York: Basic Books, 1974.
- GIDDENS, Anthony. 1998. *Důsledky modernity*. Praha : Sociologické nakladatelství, 1998.
- GIDDENS, Anthony. 1999. *Sociologie*. Praha : Argo.
- GREENBERG, Clement: *Avant-Garde and Kitsch*. [online]. Dostupné na: <<http://www.sharecom.ca/greenberg/kitsch.html>>
- HALL, Stuart. 2007. „Znovunalezení ‚ideologie‘: návrat potlačeného zpět do mediálních studií.“ In: *Mediální studia*. 1/2007, s. 68-78.
- JANDOUREK, Jan. 2003. „Úvod do sociologie.“ Praha : Portál, 2003.
- KELLNER, Douglas. „Adorno on Mass Culture.“ [online]. Dostupné na: <<http://www.gseis.ucla.edu/faculty/kellner/essays/adornomassculture.pdf>>
- KLEINOVÁ, Naomi. 2005. *Bez loga*. Praha : Argo, Dokořán, 2005.
- KLOSKOWSKA, Antonina. 1967. *Masová kultura. Kritika a obhajoba*. Praha : Svoboda, 1967.
- LASCH, Christopher. 1991. *The Culture of Narcissism. American Life in an Age of Diminishing Expectations*. New York, London : W. W. Norton & Company, 1991.
- LeBON, Gustave. 1994. *Psychologie davu*. Praha, 1994.
- LE BON, Gustave. *The Crowd. A Study of the Popular Mind*. [online]. Dostupné na: <<http://encyclopediaindex.com/b/tcrwd10.htm>>
- LOHISSE, Jean. 2003. *Komunikační systémy. Socioantropologický pohled*. Praha : Karolinum, s. 2003.
- Mass culture*. [online]. Dostupné na: <<http://www.jahsonic.com/MassCulture.html>>
- Mass society*. [online]. Dostupné na: <http://en.wikipedia.org/wiki/Mass_society>
- MARCUSE, Herbert. 1991. *Jednorozměrný člověk*. Praha : Naše vojsko, 1991.
- McLUHAN, Marshall. 2000. *Člověk, médiá a elektronická kultura*. Brno : Jota, 2000.
- McROBBIE, Angela. 2006. *Aktuální témata kulturních studií*. Praha : Portál, 2006.

- ORTEGA y GASSET, José. 1994. *Vzbura davov*. Bratislava : Remedium, 1994.
- PLENCNER, Alexander. 2005 „Masová kultúra a pop-kultúra ako systémy kultúry.“ In: GAŽOVÁ, Viera – SLUŠNÁ, Zuzana. (eds.) 2005. *Kultúra a rôznorodosť kultúrneho*. Bratislava : PEEM, s. 181-205.
- PLENCNER, Alexander. 2006. „Birminghamská škola.“ [elektronický dokument]. In: *Stručný slovník masmediálnej a marketingovej komunikácie*. Trnava : Fakulta masmediálnej komunikácie, 2006, s. 13.
- PLENCNER, Alexander. 2006. „Frankfurtská škola, kultúrny priemysel.“ [elektronický dokument]. In: *Stručný slovník masmediálnej a marketingovej komunikácie*. Trnava : Fakulta masmediálnej komunikácie, 2006.
- PLENCNER, Alexander. 2006. „Kultúra, kultúrne štúdiá.“ [elektronický dokument]. In: *Stručný slovník masmediálnej a marketingovej komunikácie*. Trnava : Fakulta masmediálnej komunikácie, 2006.
- PLENCNER, Alexander. 2006. „Okruhy problémov v kritike masovej kultúry a populárnej kultúry.“ [elektronický dokument]. Trnava : Fakulta masmediálnej komunikácie, 2006.
- PLENCNER, Alexander. 2006. „Vznik masovej kultúry, verejnej sféry a masmédií.“ [elektronický dokument]. Trnava : Fakulta masmediálnej komunikácie, 2006.
- PLENCNER, Alexander – MATYÁŠ, Marián. 2006. „Analýza a interpretácia fenoménu masovej kultúry v slovenskej a českej periodickej tlači.“ In: *Slovenské divadlo*. Revue dramatických umení. 2006, roč. 54, č. 2, s. 334-344.
- PLENCNER, Alexander. 2007. „Masová kultúra a populárna kultúra: definície a základné znaky.“ [elektronický dokument]. Bratislava : Katedra kulturológie Filozofickej fakulty Univerzity Komenského, 2007.
- PLENCNER, Alexander. 2007. „Masová a populárna kultúra ako predmet kritického reflexie.“ [elektronický dokument]. Bratislava : Katedra kulturológie Filozofickej fakulty Univerzity Komenského, 2007.
- Popular*. [online]. Dostupné na: <<http://www.jahsonic.com/Popular.html>>
- Popular Culture*. [online]. Dostupné na: <<http://www.jahsonic.com/PopularCulture.html>>
- Popular culture studies*. [online]. Dostupné na: <http://en.wikipedia.org/wiki/Popular_culture_studies>
- POSTMAN, Neil. 1999. *Ubavit se k smrti*. Praha : Mladá fronta, 1999.
- PRAVDOVÁ, Hana. 2003. *Mediálna kultúra v procese globalizácie*. Bratislava : Acta culturologica, zv. 8, 2003.
- REIFOVÁ, Irena (ed). 2004. *Slovník mediální komunikace*. Praha : Portál, 2004.
- RÖHR, Heinz-Peter. 2001. *Narcizmus – vnitřní žalář*. Praha : Portál, 2001.
- ROSS, Kristina. „Mass Culture.“ [online]. Dostupné na: <<http://www.mediahistory.umn.edu/masscult.html>>
- SCRUTON, Roger. 2003. *Průvodce inteligentního člověka po moderní kultuře*. Praha : Academia, 2003.
- STRINATI, Dominic 2000. *An Introduction to Studying Popular Culture*. London, New York : Routledge, 2000.
- STRINATI, Dominic 2006. *An Introduction to Theories of Popular Culture*. Second edition. London, New York : Routledge, 2006.
- ŠANDEROVÁ, Jadwiga. 2006. *Jak číst a psát odborný text ve společenských vědách*. Praha : Sociologické nakladatelství.
- ŠEBEŠ, Marek. 2004. „Simulace a hyperrealita: kritická reflexe médií v díle Jeana Baudrillarda.“ In: BINKOVÁ, Pavlína – VOLEK, Jaromír (eds.) 2004. *Média a realita 4*, Sborník prací Katedry mediálních studií a žurnalistiky. Brno : Masarykova univerzita, s. 66-93.

The Frankfurt School. [online]. Dostupné na: <<http://www.marxists.org/subject/frankfurt-school/>>

WELSCH, Wolfgang. „Umělé rajské zahrady? Úvahy o světě elektronických médií – a jiných světech.“ In: *Illuminace*, ročník 9, 1997, č. 3 (27), s. 89-106.

© PhDr. Alexander Plencner, 2009